

ЎЗБЕКИСТОН ХАЛҚИГА НАВРЎЗ ТАБРИГИ

Азиз ватандошлар!

Она диёримизга барчамиз орқиқиб кутган, гўзал ва дилбар фасл — Наврўзи олам кириб келмоқда.

Ана шу улуг айём — шарқона янги йил билан каттаю кичик барча юртдошларимизни чин қалбимдан самимий муборакбод этаман.

Мана шу кутлуғ кунда сиз азизларга, сиҳат-саломатлик, бахт ва омад, оилаларингизга тинчлик-хотиржамлик, файзу барака тилайман.

Мухтарам дўстлар!

Бу йилги Наврўз байрами барча шаҳар ва қишлоқларимизда умумхалқ сайиллари тарзида ўтаётгани унга ўзгача файз ва шуқу бағишламоқда.

Наврўз руҳи ва фалсафаси Халқ билан мулоқот ва инсон манфаатлари йилининг гоё ва мақсадлари

билан уйғун ва ҳамоҳанг равишда намоён бўлмоқда.

Эл-юртимиздаги азиз инсонлар бир-бирларини қутлаб, дала ва қирлар, боғ ва майдонларда Наврўз байрамини шоду хуррамлик билан нишонламоқдалар. Дошқозонларда сумалаклар пишириб, дастурхонларга баҳор неъматларини тортиб, сайил-томошалар қилмоқдалар. Шу ёруғ кунларга етказгани учун шуқронлар айтмоқда.

Ўзаро меҳр-оқибат, саховат ва мурувват кўрсатиш, табарруқ кесаларимизни йўқлаш, ногиронлар, ёрдамга муҳтож инсонлар ҳолидан хабар олиш, ҳашарлар ўтказиб, юртимизни янада обод қилиш каби савобли ишларимиз Наврўзнинг файзига янада файз қўшмоқда.

Ҳурматли юртдошлар!

Бугун фидойи деҳқон ва фермерларимиз катта орзу-умид билан янги мавсумни бошламоқдалар. Барчамиз уларни чин дилдан табриклаб, йилимиз кутлуғ келсин, ҳосилимиз мўл бўлсин, деб энг эзгу тилақларимизни билдираимиз. Наврўзи олам Ватанимизда яшаётган барча миллат ва элат вакиллари учун, бутун халқимиз учун энг суюкли байрамдир.

Бугун биз юртимизда мана шундай кутлуғ байрамни нишонлаш баробарида, бутун дунёда тинчлик ва хотиржамлик бўлишини, узоқ ва яқин барча давлатларнинг халқларига тараққиёт, фаровонлик ҳамда раванқ тилайимиз.

Азиз ва мухтарам ватандошларим!

Барчангизни Наврўз айёми билан яна бир бор табриклаб, ўзимнинг қалбимдаги энг самимий тилақларимни изҳор этаман.

Наврўзи олам юртимизга тинчлик-омонлик, бахту саодат, қут-барака олиб келсин!

Ҳар бир оила, ҳар бир хонадонда яхши кунлар, тўй-томошалар кўп бўлсин!

Барчамизнинг эзгу орзу-ниятларимиз ушалсин!

Осмонимиз мусаффо, юртимиз тинч, халқимиз омон бўлсин!

Наврўз байрами барчамизга муборак бўлсин!

Шавкат МИРЗИЁЕВ,
Ўзбекистон
Республикаси
Президенти

БАХТЛИ-САОДАТЛИ ХАЛҚИМИЗНИНГ ЭНГ ҚАДИМИЙ ВА ФАЙЗЛИ БАЙРАМИ

Мамлакатимиз бўйлаб Наврўз сайиллари бўлиб ўтмоқда

Қорли-қировли кунлар ортда қолди. Кўнгиллар кўкдам суруридан яйраммоқда. Она замин узра баҳорий насим эса бошлади. Табиатда мўъжизавий уйғунлик кузатилмоқда: кечагина оппоқ қордан қадди-басти эгилган, қаҳратон совуқда дейдираган дов-дарахтлар бугун куртак ёзди. Нозик новдаларга гул битди, қийғос гуллаган боғлар капалак ва болариларга ошён бўлди.

Кўешнинг қайноқ тафтани соғинган майсалар кўзни қувнатиб, кўкка бўй чўзади. Бутун борлиқда уйғониш, янгиланиш, яшариш манзаралари.

Борлиқдаги уйғониш, янгиланиш ва яшариш озод ва обод Ватанимизга боқий байрам, қут-барака, тўкинлик ва меҳру оқибат рамзи — Наврўзи олам келганидан дарак беради.

Юртимиз тинч. Осмонимиз мусаффо. Бир дунё орзулар билан эртани кутиб, келажакка ишониб, тўй-томошалар қилиш, янги уй-жойлар солиш, Ватан тараққиётига муносиб ҳисса қўшиш ниятида яшаётган халқимиз "Хуш келибсан ўлкамизга, Наврўзи олам, қадаминг кутлуғ бўлсин! Юртимиздаги тинчлик-омонлик-

ка кўз тегмасин!" деб Наврўзга пешвоз чиқмоқда...

Президентимиз Шавкат Мирзиёевнинг жорий йил 28 февралдаги "2017 йилги Наврўз умумхалқ байрамига тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш тўғрисида"ги қарорига мувофиқ Наврўз байрами бу йил мамлакатимизда умумхалқ сайили сифатида нишонланмоқда.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев байрам сайлига чиқди.

(Давоми 2-бетда.)

2017-yil 21-mart, № 23 (8984)

Олий ўқув юртидан кейинги таълим: Мамлакатни янада ривожлантиришда фаннинг ўрни ва ролини кучайтиришнинг муҳим омили

Президентимиз Шавкат Мирзиёевнинг "Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича Ҳаракатлар стратегияси тўғрисида"ги фармони юртимизда истиқлол йилларида Биринчи Президентимиз раҳнамолигида олиб борилган ислохотлар самарадорлигини янада ошириш, давлат ва жамиятнинг ҳар томонлама жадал ривожланиши учун шарт-шароитлар яратиш, мамлакатимизни модернизация қилиш ҳамда ҳаётнинг барча соҳаларини либераллаштириш бўйича устувор йўналишлардаги вазифаларни амалга ошириш мақсадини кўзда тутуди.

Ҳаракатлар стратегияси давлат ва жамият ҳаётининг барча жабҳаларини қамраб олган бўлиб, унда таълим ва фан соҳасини ривожлантириш масалалари ҳам назардан четда қолмаган. Зеро, мамлакатимиз босиб ўтган тараққиёт йўлининг чуқур тахлили бугунги кунда таълим ва фан соҳасида ҳам жиддий ислохотларни амалга ошириш, олий таълим тизимини тубдан такомиллаштириш ҳамда илм-фан соҳасини янада ривожлантиришни тақозо этаётган эди. Бинобарин, жаҳон бозоридо конъюнктура ўзгариб, рақобат тобора кучайиб бораётган бир шароитда давлатимизни янада барқарор ва жадал суръатлар билан ривожлантириш учун юртимизда мамлакатнинг ижтимоий ва иқтисодий тараққиётида фаннинг ролини кучайтириш талаб этилмоқда.

Ҳаракатлар стратегиясининг 4-йўналиши бўлмиш "Ижтимоий соҳани ривожлантиришнинг устувор йўналишлари"да таълим ва фан соҳасини ривожлантиришга алоҳида эътибор қаратилиб, унда 2017—2021 йилларда Ўзбекистон Республикасида олий таълим тизимини тубдан такомиллаштириш ҳамда Илм-фан соҳасини янада ривожлантиришнинг комплекс чора-тадбирлар дастурларини ишлаб чиқиш, илмий-педагогик кадрлар захирасини яратиш, таълим муассасаларининг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш каби тадбирлар назарда тутилди.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 16 февралда қабул қилинган "Олий ўқув юртидан кейинги таълим тизимини янада такомиллаштириш тўғрисида"ги фармони ҳам соҳадаги ислохотларнинг мантиқий давоми сифатида муҳим ўрин эгаллайди. Мазкур фармон олий маалаки илмий ва илмий-педагог кадрлар тайёрлаш ҳамда аттестациядан ўтказиш тизимининг сифати ва самарадорлигини тубдан ошириш, олий ўқув юртидан кейинги таълим соҳасини янада такомиллаштириш, илмий-тадқиқот фаолиятида ёшларнинг интеллектуал салоҳиятини ҳар томонлама намойён этиш имкониятини кенгайтириш мақсадини кўзда тутди.

Маълумотларга кўра, 2014—2016 йиллари олий

таълим муассасаларида фан соҳасини ривожлантириш бўйича Ҳаракатлар стратегияси тўғрисида"ги фармони юртимизда истиқлол йилларида Биринчи Президентимиз раҳнамолигида олиб борилган ислохотлар самарадорлигини янада ошириш, давлат ва жамиятнинг ҳар томонлама жадал ривожланиши учун шарт-шароитлар яратиш, мамлакатимизни модернизация қилиш ҳамда ҳаётнинг барча соҳаларини либераллаштириш бўйича устувор йўналишлардаги вазифаларни амалга ошириш мақсадини кўзда тутди.

Ҳаракатлар стратегиясининг 4-йўналиши бўлмиш "Ижтимоий соҳани ривожлантиришнинг устувор йўналишлари"да таълим ва фан соҳасини ривожлантиришга алоҳида эътибор қаратилиб, унда 2017—2021 йилларда Ўзбекистон Республикасида олий таълим тизимини тубдан такомиллаштириш ҳамда Илм-фан соҳасини янада ривожлантиришнинг комплекс чора-тадбирлар дастурларини ишлаб чиқиш, илмий-педагогик кадрлар захирасини яратиш, таълим муассасаларининг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш каби тадбирлар назарда тутилди.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 16 февралда қабул қилинган "Олий ўқув юртидан кейинги таълим тизимини янада такомиллаштириш тўғрисида"ги фармони ҳам соҳадаги ислохотларнинг мантиқий давоми сифатида муҳим ўрин эгаллайди. Мазкур фармон олий маалаки илмий ва илмий-педагог кадрлар тайёрлаш ҳамда аттестациядан ўтказиш тизимининг сифати ва самарадорлигини тубдан ошириш, олий ўқув юртидан кейинги таълим соҳасини янада такомиллаштириш, илмий-тадқиқот фаолиятида ёшларнинг интеллектуал салоҳиятини ҳар томонлама намойён этиш имкониятини кенгайтириш мақсадини кўзда тутди.

Маълумотларга кўра, 2014—2016 йиллари олий таълим муассасаларида фан соҳасини ривожлантириш бўйича Ҳаракатлар стратегияси тўғрисида"ги фармони юртимизда истиқлол йилларида Биринчи Президентимиз раҳнамолигида олиб борилган ислохотлар самарадорлигини янада ошириш, давлат ва жамиятнинг ҳар томонлама жадал ривожланиши учун шарт-шароитлар яратиш, мамлакатимизни модернизация қилиш ҳамда ҳаётнинг барча соҳаларини либераллаштириш бўйича устувор йўналишлардаги вазифаларни амалга ошириш мақсадини кўзда тутди.

моларни ҳал этишга қаратилган хулосаларни илгари суриш талаб этилади. Фан доктори (Doctor of Science) олий илмий даража ҳисобланиб, илм-фанга салмоқли ҳисса қўшган тадқиқотчиларга берилади.

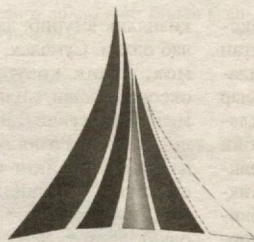
Олий илмий даражага эришган олимлар олий таълим муассасаларига раҳбарлик қилиши, фалсафа доктори (PhD) ва фан доктори (Doctor of Science) илмий даражасини олишга талабдорларга илмий маслаҳатчи бўлиши мумкин Бундан ташқари, улар илмий-техник дастур доирасидаги тадқиқотларга лойиҳа раҳбари бўлиш имкониятига эга бўлади.

Эндилқда тегишли фан тармоғи бўйича **фалсафа доктори** (PhD) илмий даражаси магистр даражасига ёки олий маълумотга (мутахассислик дастурлари бўйича) эга бўлган ёхуд клиник ординатурани тугатган (тиббиёт фанлари учун) ва ўрнатилган талаблар бўйича фалсафа доктори (PhD) илмий даражасини олиш учун диссертацияни ҳимоя қилган шахсларга илмий даражалар берувчи илмий кенгашлар томонидан берилиши назарда тутилди.

Фан доктори (Doctor of Science) илмий даражаси эса фан номзоди ёки фалсафа доктори (PhD) ёхуд хорижий давлатларда берилган, унга тенглаштирилган бошқа илмий даражаларга эга бўлган ва ўрнатилган талаблар бўйича фан доктори (Doctor of Science) илмий даражасини олиш учун диссертация ёқлаган шахсларга илмий даражалар берувчи илмий кенгашлар томонидан берилади.

Ўрнатилган талабларга мувофиқ **таълим докторантурага** магистр даражасига ёки олий маълумотга (мутахассислик дастурлари бўйича) эга бўлган ёхуд клиник ординатурани тугатган (тиббиёт фанлари учун) шахслар ўрнатилган талабларга мувофиқ қабул қилинади. Ўз навбатида, **докторантурага** фан номзоди ёки фалсафа доктори (PhD) ёхуд хорижий давлатларда берилган, унга тенглаштирилган бошқа илмий даражаларга эга бўлган шахслар ўрнатилган талабларга мувофиқ қабул қилиниши кўзда тутилган.

Ўрнатилган тартибда мус-

HARAKATLAR STRATEGIYASI
2017-2021

тақил тадқиқотчи сифатида расмийлаштирилган, магистр даражасига ёки олий маълумотга (мутахассислик дастурлари бўйича) эга бўлган ёхуд клиник ординатурани тугатган (тиббиёт фанлари учун) шахсларга ҳам фалсафа доктори (PhD) илмий даражасини олиш учун докторлик диссертациясини ҳимоя қилишга рухсат берилади.

Шунингдек, ўрнатилган тартибда мустақил тадқиқотчи сифатида расмийлаштирилган, фалсафа доктори (PhD) ёки фан номзоди ёхуд хорижий давлатларда берилган, унга тенглаштирилган бошқа илмий даражаларга эга бўлган шахслар ҳам фан доктори (Doctor of Science) илмий даражасини олиш учун докторлик диссертациясини ҳимоя қилиши мумкин.

"Олий ўқув юртидан кейинги таълим тизимини янада такомиллаштириш тўғрисида"ги фармон қабул қилинган кундан бошлаб фан доктори илмий даражасини берувчи амалдаги илмий кенгашлар томонидан ўқув юртидан кейинги таълимнинг тизимини таълим бўйича тадқиқотчиларнинг диссертацияларини ҳимояга қабул қилиш тўхта-тилди.

Фармонда ҳозирги вақтда фан номзоди ёки фалсафа доктори (PhD) ёки хорижий давлатларда берилган, унга тенглаштирилган бошқа илмий даражаларга эга бўлган катта илмий ходим-изланувчилар институтларида тахсил олаётган ёхуд ўрнатилган тартибда мустақил изланувчи сифатида расмийлаштирилган шахсларнинг олий ўқув юртидан кейинги таълим янги тизимининг тегишли институтларида тахсил олиши давом эттириши ва тайёрлигига қараб, фан доктори (Doctor of Science) илмий даражасини олиш учун диссертацияларини ҳимоя қилиши белгиланди.

Олий ўқув юртидан кейинги таълимнинг бир босқичли тизими шароитида катта илмий ходим-изланув-

чилар ёки мустақил изланувчилик институтини диссертация ҳимоясиз битирган, шунингдек, олий ўқув юртидан кейинги таълим институтларига кирмаган ҳолда ўрнатилган талабларга мувофиқ диссертациясини тайёрлаган ва Олий аттестация комиссиясида диссертация мавзусини рўйхатдан ўтказган шахслар фан доктори (Doctor of Science) илмий даражасини олиш учун диссертация ҳимоя қилишлари мумкин.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасига мажбур фармоннинг ижроси бўйича икки ой муддат ичида амалга ошириш учун бир қатор вазифалар юклатилди. Умумқабул қилинган ҳалқаро стандартларни ҳисобга олган ҳолда, олий ўқув юртидан кейинги таълимга қўйиладиган такомиллаштирилган давлат талабларини, фалсафа доктори (PhD) ва фан доктори (Doctor of Science) илмий даражаларини олиш учун диссертация ишлари мазмун ва сифати тўғрисида қўйиладиган талабларни ишлаб чиқиш, 2017 йилнинг 1 июлига қадар олий ўқув юртидан кейинги таълим институтларида тахсил олаётган шахсларни янги тизимнинг тегишли институтларига ўтказиш, янги талабларга мувофиқ аттестация ишларининг қабул қилиниши, кўриб чиқиши ва талабдорларга фалсафа доктори (PhD) ва фан доктори (Doctor of Science) илмий даражалари берилишини таъминлаш, шунингдек, таълим докторантурада, докторантурада ёки мустақил изланувчи сифатида ўқишни бошлаш бўйича олий ўқув юртидан кейинги таълимнинг икки поғонали тизими фаолиятини ташкиллаштириш билан боғлиқ барча зарур чора-тадбирларни амалга ошириш шулар жумласидандир.

Таълим докторантурага ва докторантурага қабул қилиш Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси, вазирликлар, идоралар ва олий ўқув юртидан кейинги таълимни амалга оширадиган муассасаларга шу мақсадлар учун ҳар йили ажратиладиган бюджет маблағлари доирасида амалга оширилиши белгиланди.

Президентимизнинг "Олий ўқув юртидан кейинги таълим тизимини янада такомиллаштириш тўғрисида"ги фармони мамлакатимизда жамият тараққиётида илм-фаннинг ҳиссасини ошириш, таълим тизимини янада такомиллаштириш, давлат ва жамиятнинг ҳар томонлама жадал ривожланишида илмий салоҳиятли ёшларнинг иштирокини кучайтириш ҳамда бу борада олиб борилаётган ислохотларнинг самарадорлигини янада оширишга хизмат қилади.

**Музаффаржон
МАМАСИДДИҚОВ,
юридик фанлар
доктори, профессор**

Меҳр-муҳаббатга пайваста байрам

Наврўз халқимизнинг сеvimли айёмларидан. Аслида баҳор Наврўздан бошланади. Тантана кунлари кўчаю майдонлар, гузару хонадонларда айрича тадорик, алоҳида тараддуд сезилади. Ахир, Наврўз кўкламни етаклаб келади-да!

Шеърхонликлар ашула, рақсларга уланиб, сумалак қайнаётган дошқозон четида яллалар айтилади, қизу жувон ёши улуг момолар чертган доира зарбига бармоқларини қарсиллатиб ўйнайди. Яхши кунда яхши ниятлар, эзгу тилакларсиз юрганни кўрмайсиз. Айниқса, таълим муассасаларидаги байрам тадбирлари қақажон болаларнинг саҳна кўриниши, беллашув ва мавсумбон ўйинлари билан анча завқли, тотли ўтади. Байрам шукуҳи, кўклам тафти мактабларда, ўқувчилар даврасида билинади.

Нукус шаҳридаги 15-умумтаълим мактабида қорақалпоқ тили ва адабиёти фани ўқитувчиси Розия Нийетова тўққизинчи синф ўқувчиларига Наврўз байрамида тайёрланган хушхўр таомлар, ўзига хос урф-одатлар, байрам тарихи ҳақида сермазмун дарс ўтди. Мустақиллик йиллари қайта тикланган ушбу қутлуг кун катта воқелик эканини қорақўз ўқувчиларига бирма-бир ҳикоя қилаётган муаллиманинг ҳам ҳаяжони зўр эди. Дориломон кунларда яшаш, отабулардан мерос байрамларини нишонлаш бахти насиб этганини қайта-қайта ўқираётган ўқитувчининг тилидан шукроналик аримасди.

— Наврўзда асрлар бўйи барҳаёт анъаналар қатори миллий таомларга ҳам урғу берилди. Бунда ҳам ҳикмат бор. Киши қишдан кўклагачиққанида дармони куриб, қуввати камаяди. Турли-туман кўкатлар, йиғирма тўрт соатлаб пишириладиган таомларни еганидан сўнг танага қувват киради, юзига

қизиллик югуриб, дармонини тиклаб олади. Сумалак, гўжа, бешбармоқ, балиқ қовурдоқ, қуймоқ, оқсовлоқ каби миллий таомларимиз доим севиб тановул қилинади, — дейди Розия опа. — “Очликда еган зогоранинг тўқликда мазаси кетмас” деганларидек, буланиқ, курмак нон ва гомеш деган овқатларимиз фақат байрамларда дастурхонга тортилади. Болалигимизда онамнинг гомеш пиширгани эсимда. Кўпчилик бу таомнинг номини ҳам, қандай пиширилишини ҳам унча билмайди. Жўхори унидан хамир қорибли, тайёр хамир чўққа кўмиб пиширилади. Кул бўлиб қорайган ташқи томони кирилиб, сариеғ сурилиб ейилаверади. Чўғда пишгани учун жуда тотли ва тўйимли бўлади.

Меҳнатқаш, меҳрибон ва меҳмондўст қорақалпоқларнинг миллий таомлари ўзгача мазали. Уларнинг кўпи ун билан дон маҳсулотларидан тайёрлангани учун биланка куч беради. Яна, турли ширинликлар, қовун қурут, қовун қоқилар тайёрланади. Кўрасидан жонлик аримайди қорақалпоқнинг рўзгоридан сут-қатик, айрон, чалоб, қимиз узилмайди. Денгизнинг бебаҳо неъматини — балиқдан эса кўпга манзур овқатлар пиширилиб, байрам дастурхонининг бош таомидек тортилади. Табиатнинг уйғонган куни — Наврўзда кўнгиллар ҳам улғаяди, юзқароқларда балққан севиноч бутун йилга татийди.

Розия опа дарс давомида қорақалпоқ фольклоридаги бебаҳо урф-одатлар ҳақида тўлиб-тошиб гапираркан, уларнинг нақадар чу-

қур маъно-мазмунга эгаллигини англайсан, беҳос. Инсон туғилганидан улугланади. Қорақалпоқларда дунёга келган чақалоқни тажрибали момолар қирқ кун тузли сувда чўмилтиради. Бундай талорик бола танасининг қотиши, тўғри ривожланишига эмас, балки еган тузига ҳам содиқ бўлишига ишора беради. Чақалоқ қирқ кунни тўлдиргач, уй эгаси кўниқўшнилари, яқин қариндошларини меҳмонга чақиради. Қудалар бешик олиб келиб, кичкина “Бешик тўйи” ўтказилади. Бешикдаги ёстиқ тағига ойна, нон, пичоқ қабилар қўйилиб, бола ўнг томонидан бешикка ётқизилади:

*Бешик кимнинг бешиги,
Бешик — бекнинг бешиги.
Ўнг томонда эшиги,
Келди бешик эгаси.
Юзи тиниқ бўлсин деб,
Бошига ойна кўямиз.
Нондек улуг бўлсин деб,
Бошига нон кўямиз.
Қаличдек ўткир бўлсин деб,
Бошига пичоқ кўямиз.*

Ана шундай айтимлар тартиб билан кетма-кет айтилаверади. Уй эгаси етгита турли кийимни бешик устига ёпгач, бешикка отнинг жилови боғланади. Бунда “Юзлан чопқир, мингдан тулпор бўлсин”, дея эзгу ният қилинади. Ҳамма расм-русумлар тугагач, она алла айтади. Аллада бола қон-қонига сингувчи ҳаётбахш қувват мужасам.

Ўқитувчининг ҳикоясини мароқ билан тинглаган ўқувчилар байрам учун махсус тайёрлаган саҳна кўринишларини ижро этишга чоғланишди. Синфнинг аълочиларидан Наргиза Турсунова “Беточар” (“Келинсалом”) удуми қандай ўтказилиши, ундаги маъно-мазмунни тенгдошларига тушун-

тириб бергач, синфдоши Таҳир Гуленов гаштак ҳақида боболаридан эшитганларини сўзлаб берди:

— Гаштакда йигитлар бир ён, қизлар бир ён қора уйда ўтириб, йигит оғаси ва қиз янгаси бошчилигида суҳбат бошланади. Ўртада топишмоқлар айтилиб, икки томон бир-бирининг гапга чечанлиги, топқирлигини, билимини синовдан ўтказилади. “Кўшиқ-соз”, “Оёқ ўйин” ва бошқа хунарлар кўрсатилади. Асосийси чой узатиш маросими бўлиб, унда йигитлар суйган қизига дил изҳорини бир пиёла чой узатиш орқали йўллайди. Агар қиз чойини олмаса ёки чойни дугоналари билан бўлишиб ичса, бу йигитни рад этганидир. Яна сўз баҳсида енгилган томон голиб тарафининг шартини ўринлатиб бажаришга мажбур. Шу сабаб бундай гаштакларга йигит-қизлар узоқ вақт пухта ҳозирланишади. Изза бўлмайдик, дея сўз бойлигини оширишга чоғланади.

Дарс баҳс-мунозара, мароқли ҳикоялар билан соз ўтди. “Шунча тез тугадими-я?”, дея болалар бир-бирдан сўрарди дарс тугагани хоҳламай. Ўқитувчи дарсини яқунлашдан олдин: “Ҳар кунимиз Наврўз бўлсин! Бу эзгу ният, шубҳасиз, баракотли ишларимизнинг сарчасимаси. Ҳар ким яхшилик қилишга қодир. Бир-биримизга ҳар доим меҳр улашайлик. Меҳрининг жавоби одамнинг юрагини ўстиради, қалбини поклайди. Бахтлиман, дейиш учун кўп нарса керак эмас. Ҳаммаси бир оғиз ширин сўзу эътиборда!”, деди мамнун. Ҳақиқатан ҳам, меҳр-муҳаббат, байрам бор жойда муаммолар ечим топади, кўнгиллар тозарди. Наврўзнинг сеҳрли мўъжизаси ҳам айна меҳр-муҳаббатга пайваста эканида.

Несибеи МАМБЕТИРЗАЕВА,
“Ma'rifat” муҳбири

Маҳоратли методистлар мактаби

Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлигининг 2017 йил 1 февралдаги “Умумтаълим мактаблари кимё фани ўқитувчиларининг касбий маҳоратини узлуксиз ошириб бориш тўғрисида”ги буйруғи ижросини таъминлаш мақсадида Қашқадарё вилоят

халқ таълими бошқармаси томонидан чора-тадбирлар ишлаб чиқилиб, барча таълим муассасаларига етказилди. 1124 та умумтаълим мактабида фаолият олиб бораётган 1175 нафар кимё фани ўқитувчиси ҳудудлардаги 47 та таянч мактабга бириктирилди.

Таянч мактаблардаги кимё кабинетлари жиҳозланиши қайта кўриб чиқилиб, янги жиҳозлар билан бойитилди.

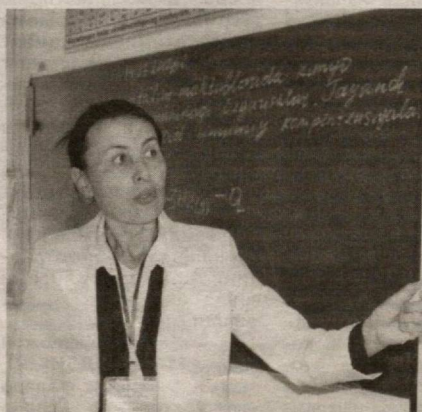
Вазирлик низоми, ўқув-мавуз режаси ва ҳаракатдаги ўқув-машғулотлар дастурига асосан кимё фани ўқитувчиларининг касбий

маҳоратини узлуксиз ошириб бориш бўйича икки босқичли ўқув-машғулотлар жадвали тузилиб, мавзунини ташкил этиш учун керакли материаллар билан таъминланди.

Қарши шаҳридаги 4-мактабда “Умумтаълим мактабларида кимё фанини

ўқитиш мазмунидаги ўзгаришлар. Таянч ва кимё фанига оид умумий компетенциялар” мавзусидаги очик дарслар ўқитувчиларга методик ва амалий кўмак бўлди. Қолаверса, “Кимё ўқув фанидан умумий ўрта таълимнинг такомиллаштирилган давлат таълим стандарти ва ўқув дастури”, “Давлат таълим стандартида белгиланган ўқув фанининг мақсад ва вазифалари”, “Ўрганилган билим ва кўникмаларни мустақил равишда шахсий ва ижтимоий фаолиятда амалий қўллай олиш лаёқати”, “Таянч ва фанга оид (кимёвий жараён, ҳодисаларни кузатиш, тушуниш ва тушунтириш, элемент ва формулаларни кимёвий тилда ифода-лаш, тажрибалар ўтказиш ва амалиётда қўллаш)” компетенцияларига доир маълумотлар тақдим этилди.

Севино ОЧИЛОВ,
Қашқадарё вилояти халқ таълими бошқармаси табиий фанлар методисти

ЎЗБЕКИСТОН ДАВЛАТ ЖАҲОН ТИЛЛАРИ УНИВЕРСИТЕТИ

Муҳтарам юртдошлар, азиз ўқитувчи
ва мураббийлар!

НАВРЎ айёми

Сизга, оила аъзоларингиз ва барча
яқинларингизга муборак бўлсин!
Баҳорий хушқайфият, жўшқинлик,
самимийлик, меҳр-оқибат, бағрикенглик
Сизларни ҳеч қачон тарк этмасин.
Мамлакатимиз таълим тизимида меҳнат
қилаётган барча устоз ва мураббийларга
юртимизнинг янада гуллаб-яшнашига улкан
ҳисса қўшаётган салоҳиятли ёш авлодни
тарбиялашда улкан зафарлар тилаймиз!

2017-yil 21-mart, № 23 (8984)

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги Ўрта махсус, касб-ҳунар таълими маркази

Мамлакатимиздаги барча миллат ва элат вакиллари, Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус ҳамда Халқ таълими вазирликлари, Ўзбекистон таълим, фан ва маданият ходимлари касаба уюшмаси тизимида меҳнат қилаётган ўқитувчи ва мураббийларни, ишчи хизматчиларни баҳор айёми

Наврўз умумхалқ байрами билан қутлаймиз!

Сиз азизларнинг Ватанимиз равнақи йўлидаги меҳнатларингизга омад ва зафарлар тилаймиз!

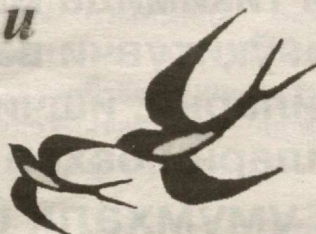

AGROBANK

жамоаси

Халқимизни баҳор айёми

Наврўз
шодиёнаси

билан самимий муборакбод этади!

*Юртимиз тинч, халқимиз ҳаёти фаровон,
дастурхонларимиз файзу барокатли бўлишини тилаб,
банк ўз хизматларини таклиф этади.*

*Миллий валютадаги «Мулоқот»,
«Халқ фаровонлиги», «Манфаат» номли омонат
турлари, албатта, сизга манзур бўлади.*

*Банк томонидан жорий этилган шу каби 22 турдаги
миллий ва хорижий валютадаги омонат турлари орқали
сиз ўз маблағларингизни кўпайтиришингиз мумкин.*

2017-yil 21-mart, № 23 (8984)

ОТА-ОНАЛИК БАХТИ УМРНИ УЗАЙТИРАДИ

Каролина институти олимлари серфарзанд кишилар бефарзандларга нисбатан ўртача икки йил кўп яшашини аниқлагани ҳақида «Life» нашрида ёзилди.

Тадқиқотчилар ота-оналик бахти ҳаёт давомийлигига қандай таъсир кўрсатишини аниқлаш учун 60 ёшдан ошган кексаларнинг ҳаётини кузатди. Бунинг учун олимлар

1911—1925 йилларда Швецияда туғилган фуқароларни кузатиб борди. Шунингдек, иш давомида уларнинг оилавий аҳоли, фарзандлари бор ёки йўқлиги ҳамда уларнинг неча нафарлиги ҳақидаги маълумотлар жамланди.

Тадқиқот якуни ҳатто яққа фарзандлиларда ўлим хавфи бефарзандларга нисбатан камроқ эканини кўрсатган. 80 ёшлилар орасида фарзандли кишиларда ўлим хавфи 7,4 фоизни, бефарзандларда эса 8,3 фоизни ташкил этган. Бундан ташқари, аёллар ва эркеклар учун ўлим хавфи ҳам фарқланиши таъкидланган.

— Бу натижалар ҳаётининг сўнгига бориб бефарзанд кишиларда эътибор ва меҳрга қонмаслик муаммоси кучайишини тасдиқлайди, — деди тадқиқот раҳбари, доктор Карин Модиг. — Мазкур ҳолат эса уларнинг жисмоний ва руҳий саломатлигига таъсир кўрсатади.

Шунингдек, оилали эркекларда ўлим хавфи ёлғиз яшайдиган эркекларга нисбатан камроқ экан. Яъни, уйланганлар орасида ўлим хавфи 0,6 фоиз, бўйдоқлар орасида эса 1,2 фоизни ташкил этди.

якши ҳолатда бўлган 12 минг эркек иштирок этди. Бўйнинг ўсмай қолиши ва соч тўкилишига организмдаги тестостерон ишлаб чиқариши таъминлайдиган генлар сабабчи экан. Тестостерон моддасининг ортиб кетиши ўсмирлик даврида бўй ўсишини секинлаштиради ҳамда эрта соч тўкилишига олиб келади.

Тадқиқотчиларнинг фикрича, агарда авлоддаги барча эркеклар бўйи паст бўлса-да, бироқ соч тўкилишидан азият чекмаган бўлса, у ҳолда хавотирга ўрин йўқ. Шуниси маълумки, соч тўкилишини аввалдан аниқлаб, тўхтатиш мураккаб масала. Сочларни асраб қолишга доир энг самарали усул соч тўкилишига қадар уни бутунлай қириб ташлаш экан. Шунда қондаги тестостерон микдори анча камаяди.

ГУЛ ЧАНГЛАТГИЧ ДРОН

Япониялик олимлар гулни механик қурилма ёрдамида чанглатди. Ари ўрнига бу ишни ион гел билан қопланган митти дрон баржаргани ҳақида «Сет» журнали маълумоти асосида «CNN» манбаси хабар берди.

Япониядаги саноат, фан ва технология институти ходими, тадқиқот муаллифи Ижиро Мияконинг сўзларига кўра, бундай тажриба дунёда биринчи марта ўтказилди. Чанглатиш вазифасини дрон эмас, балки унга қопланган ион гел бажарди. Мияко бу модда устида 10 йил олдин ҳам тажриба ўтказиб кўрган, бироқ ўшанда амалий натижага эришолмай, четга суриб қўйганди.

Бу гелнинг ўзига хослиги шундаки, у атроф-муҳит билан таъсирлашганда ва ҳаттоки экстремал шароитларда, масалан, юқори ҳароратда қиздирилганда ҳам ўз хусусиятини йўқотмайди. Дронга маҳкамланган юнг тасма шу гелдан суртилиб, гулчангни ташиб юрвчи ҳашоратлар панжаси имитация қилинди. Олимлар тажриба йўли билан гулга мини-дронни ўтказиб, ундаги гулчангни ушлаб, бошқа ўсимликка ташиги муваффақ бўлди.

Сайёрамазда табиий чанглатгич — ариларнинг тобора камайиб кетаётгани билан боғлиқ инқирозга мана шундай роботлар ёрдамида чек қўйиш мумкин. Аммо олимлар айна дамда механик арини яратишга эмас, айна меваали дарахт гунчаларининг чангланши жараёнига эътиборини қаратган.

Мияконинг фикрича, айна пайтда дронлар ёрдамида чанглатишни амалга ошириш бирмунча мураккаб, чунки дронлар ўлчамлари сабабли фақатгина катта гулларга кўна олади ва одамлар томонидан бошқарилади. И.Мияко келажақда GPS тизими ёрдамида ўзи мустақил ишловчи дронлар яратилишидан умидвор.

ЎНГ КЎЗ ҚИСИЛСА, НИМА БЎЛАДИ?

«Microsoft Research» компанияси ходимлари Вашингтон университети олимлари билан оёқ-кўли фалаж бўлиб қолганлар учун телефонга матн киритиш(ёзиш)нинг арзон усулини ўйлаб топди. Бу ҳақда компания сайтида маълум қилинди.

«Eye-gaze» деб номланган ушбу дастурни оддий смартфонга ўрнатиш мумкин. Кўзлар қимирлашини телефон камераси сезади. Бунда фойдаланувчига ҳарфлар тасвирланган сурат керак бўлади. Камерани штативга ўрнатиб қўйиш мумкин. Дастур тасвирларни таниши боис кўзларнинг тасвирини сканерлаб, кейин ўз хотирасига муҳрлайди.

Матн териш жараёни телефон тугмаларидан фойдаланган ҳар бир кишига таниш бўлган усул ҳисобига соддалаштирилади. Дастурда 4 та ҳарфлар гуруҳи мавжуд бўлиб, фойдаланувчи ҳарфни эмас, балки бирор гуруҳни танлаши керак. Кирилган ҳарфни ўчириш учун чап кўзни, ҳарфни тасдиқлаш учун ўнг кўзни қисиб лозим.

Дастур ўрнатилган телефонни қўлида ушлаб турган ёрдамчи тайёр сўзлар рўйхатини кўриб туради ва мос вариантларни танлаб, сўзларни киритишга ёрдам бериши ҳам мумкин.

Компания мутахассислари мазкур усул ёрдамида беморлар битта гапни тахминан 1,5 дақиқада телефон мониторида акс эттириши мумкин, деб таъкидламоқда. Бошқа дастурларда эса бу 2 дақиқадан кўпроқ вақтни олади.

ПАСТ БЎЙЛИЛАР СОЧИ ЭРТА ТЎКИЛАДИ(МИ?)

Бонн университети мутахассислари ўтказган тадқиқотга кўра, пастбўйлик ва эрта ёшда соч тўкилиши кabi ҳолатлар бир хил генларга боғлиқ.

«Nature Communications» журналида келтирилишича, кенг кўламли генетик тадқиқотда эрта соч тўкилишига учраган 11 минг ва ҳозирча сочи

ЎЛЧАМИ КИЧИК, СИФИМИ КАТТА

«IBM» компанияси тадқиқотчилари бир атом ўлчамидаги ахборот сақлагич ишлаб чиқарди. Унинг ишлаш жараёни сканловчи туннель микроскоп воситасида намойиш этилган.

«Nature» журналида маълум қилинишича, мавжуд замонавий хотира дисклари ва сақлагичлар бир бит маълумотни сақлаш учун 100 мингга яқин атомдан фойдаланади. Янги технология келгусида маълумотларни жуда зич ёзиш имконини тақдим этади. Жумладан, пластик картонкадек келадиган ахборот сақлагичга «iTunes» хизматидаги жами 35 миллион кўшиқни жойлаш мумкин бўлади. Янги сақлагич атиги бир битлик битта хотира ячейкасида иборат, аммо улкан сигимга эга.

Қурилма муаллифи Кристофер Лутцинг сўзларига кўра, олимлар битта атом ҳажмида жойда маълумот сақлаш имкони яратилди, нима юз бериши мумкинлигини тушунишга ҳаракат қилган. Улар тажриба пайтида электр токини ўтказиш воситасидан фойдаланиб, атомга маълумотни ёзган. Мақсад технологиянинг яроқли эканини намойиш этиш бўлган.

Дастлабки ҳулосаларга қараганда, мазкур қурилма маълумотлар зичлигини юз минг мартага оширади. Тадқиқотчилар ҳозирча 3—12 тагача атомдан иборат гуруҳларга ахборот ёзишнинг уддасидан чиқди. Лутц жамоаси бир атом ўлчамидаги маълумотларни узоқ вақт сақлашга ҳам эришди. Галдаги вазифа эса бир ячейкали атом хотирасидаги маълумотни барқарорлаштиришдан иборат.

Дилшод РЎЗИҚУЛОВ тайёрлади.

Якши йил — Наврўзидан!

Баҳор она табиатга сепини ёзган айна кунларда кўнглимиз ҳам илқий туғилурга ошно туннаётир. Кўёш тафтидан дов-дарахтлар, еру кўк — бутун олам секин-аста рангин товланишга кирган. Айниқса, таълим масканларида ўқувчи-ёшлар қалбида илмга, мутлоага иштиёқ ошган. Бу ҳолни шоирдан бўлак ҳеч ким оташин изоҳлай олмайди: «Ҳар баҳорда шу бўлар тақдор...». Наврўз айёмига бағишлаб ўтказилаётган тадбирлар ўғил-қизларга жўшқин ва қувноқ кайфият улашмоқда.

Пойтахтимизнинг Шайхонтоҳур туманидаги 169-мактабда бўлиб ўтган тадбир ҳам ана шундай байрамона руҳда кечди. Унда ўқитувчилар, маҳалла фаоллари, нуроний отахону онахонлар

иштирок этди. Байрам дастурхонига баҳорий таомлар, Наврўз неъматини — сумалак тортилди. Ўқувчилар қадим урф-одатларимиздан намойиш этиб, йилгиланларни куй-кўшиқ, рақслари билан хушнуд этди.

— Якши йил Наврўзидан маълум, — дейди мактаб директори Гулноза Эргашева. — Фикримча, Наврўздек зўр тарбиячи йўқ. Ўқувчиларни миллий қадрият, аъналаримизни эъозлашга ўргатишда, асраб-авайлаш ва хурмат руҳида тарбиялашда, одоб-ахлоқ масаласида ҳам Наврўз — энг мохир Устоздир.

МУХБИРИМИЗ

Бурҳон РИЗОҚУЛОВ олган сурат.

M.V. ЛОМОНОСОВ НОМИДАГИ МОСКВА ДАВЛАТ УНИВЕРСИТЕТИНИНГ ТОШКЕНТ ШАҲРИДАГИ ФИЛИАЛИ

Барча юртдошларимизни, Олий ва ўрта махсус таълим ва Халқ таълими вазирликлари тизимидаги ҳамкасбларни, устоз-мураббийларни, мамлакатимизга ташриф буюрган чет эллик сайёҳлар ва меҳмонларни Шарқ халқларининг азалий қадриятлари ва урф-одатлари мужассамлашган **Наврўз байрами** билан самимий қутлаймиз!

Ma'rifat

ТА'СИС
ETUVCHILAR:

O'zbekiston Xalq ta'limi vazirligi,
O'zbekiston Oliy va o'rta maxsus
ta'lim vazirligi, O'zbekiston
Ta'lim, fan va madaniyat
xodimlari kasaba uyushmasi
Respublika kengashi.

Bosh muharrir **Abdusamat RAHIMOV**

Gazeta O'zbekiston Matbuot va axborot agentligida
2006-yil 22-dekabrda 0067-raqam bilan ro'yxatga
olingan. Indeks: 149, 150. Г-315. Tiraji 58165.
Hajmi 4 bosma taboq. Ofset usulida bosilgan,
qog'oz bichimi A-3. Bahosi sotuvda erkin narxda.

TELEFONLAR:

qabulxona — 233-50-55;
kotibiyat — 233-99-15;
reklama va marketing bo'limi —
233-42-92(faks), 236-54-17.

ISSN 2030-6436

«Ma'rifat» dan
materiallarni ko'chirib
bosish tahririyat
ruxsati bilan amalga
oshirilishi shart.

Tahririyatga kelgan
qo'lyozmalar taqriz
qilinmaydi va muallifga
qaytarilmaydi.

MANZILIMIZ:
100083, Toshkent shahri,
Matbuotchilar ko'chasi, 32-uy.
Web-site: www.marifat.uz

Dizaynerlar:
Malohat TOSHOVA, Faxriddin RAHIMOV.
Navbatchi muharrir:
Abror UMARQULOV.
Navbatchi:
Bobomurod XUDOYBERDIYEV.

«Sharq» nashriyot-matbaa aksiyadorlik kompaniyasi bosmaxonasi.

Korxonaning manzili: Buyuk Turon ko'chasi, 41-uy.

O'zA yakuni — 23.15 Topshirildi — 00.35

1 3 4 5 6